

ARTA MUZICIANULUI ENESCU — MIJLOC DE EDUCARE A MASELOR

I. BĂLAN

Unul din artiștii de seamă din țara noastră care a înțeles să-și lege viața lui de cea a oamenilor, să facă dinarta sa mijloc de cunoaștere și educare, este George Enescu, de la a cărui naștere se împlinesc 100 de ani.

În conștiința poporului nostru, figura lui de genial interpret, de mare creator, de îndrumător și inițiator al adevăratei școli naționale de muzică, de ambasador al artei noastre peste hotare, se profilează tot mai luminoasă. Aceasta pentru că Enescu a fost viața vie, a fost dragostea adevărată, a fost bunătatea și generozitatea a fost chipul blînd al moldovanului în care trăia întreaga viață muzicală, a fost artistul care a iubit oamenii în general.

Biografia sa este foarte clară : o viață de muncă închinată artei muzicale și aceasta pusă în slujba oamenilor. Slujitor devotat al poporului din mijlocul căruia s-a ridicat, Enescu a muncit din răpuzeri pentru înflorirea culturii patriei sale. Pe lîngă arta interpretativă, el a adăugat la patrimoniul muzical un bogat tezaur de compoziții în care se reflectă poporul cu trecutul său plin de frămîntări sbuciumate cu avîntul larg al întrecerilor socialiste, viitorul plin de aspirații spre un drum luminos, spre o viață tot mai fericită.

Exponent al poporului Enescu a înțeles să-l slujească cu armele sale : pana, vioara, bagheta. De-alungul celor 74 de ani de viață, muzicianul a desfășurat o bogată activitate artistică pentru dezvoltarea artei noastre muzicale, pentru înflorirea culturii muzicale universale. Acest drum de glorie înseamnă încordare de voință, înseamnă muncă continuă fără istov, închinată artei pusă în slujba frumosului și binelui.

Munca, acest factor vital, pe care Enescu a ridicat-o la rangul de cult, constituie un minunat prilej de educație pentru tinerele generații. Iată ce spunea muzicianul despre muncă :

„Muncă liberă, ordonată — liniștit izvor de fericire... Muncă scumpă, cel ce nu te cunoaște se întreabă — pentru ce trăiesc oare...? Încercați voi cei care n-ați gustat dulceața muncii... încercați să munciți“ Eu muncesc mereu. Viața fără muncă nu-și are rațiune.

---

1. George Enescu și opera sa Oedip de Lucian Voiculescu, p. 89.

Chemarea la muncă Enescu a făcut-o prin exemplul său personal.

El a afirmat că talentul, acest total de predispoziții fiziologice care se dezvoltă numai prin muncă, reprezintă abia 20%, restul este muncă. În artă, fără această muncă nu se poate ajunge pe culmi înalte. Enescu a urcat aceste culmi tocmai pentru că a muncit. Programul de lucru ajungea uneori la 15—16 ore de lucru pe zi. Trecînd de la un gen de muncă la altul, nici nu-și dădea seama că orele se scurgeau fără repaus. „Să te odihnești de muncă prin altă muncă — spunea genialul artist“.

2) Stilul de muncă la Dorohoi.

Ce sînt oare plimbările, sportul, gimnastica în producție, lectura dacă nu oare de odihnă activă pe care și maestrul le recomandă, pentru sporirea efortului fizic și intelectual. Deci fără muncă stăruitoare, fără această deprindere de a lucra ordonat, nu se poate să existe înțelegere adevărată și nici bucurie deplină în fața frumosului muzical.

Dacă vizitatorii, care pășesc pragul casei muzeu din Dorohoi, rămîn impresionanți de succesele minunate obținute de Enescu în drumul artei, trebuie să înțeleagă că acestea sînt rodul unei munci încordate și îndelungate. Iată ce scrie un vizitator în trecoere pe la acest muzeu : „Din cele văzute și vizitate în acest muzeu am înțeles mai bine rostul și chemarea vieții... Viața marelui maestru George Enescu neinspirată mereu avîntul spre muncă, spre pace, spre mai bine și înțelegere între popoare“³).

Muzica.

Arta muzicală are o mare înrîurire asupra sufletului omenesc reușind a-l transforma după caz. Muzica transformă deci viața oamenilor le schimbă conștiința. Maestrul Enescu a acordat o înaltă prețuire artei muzicale. „Muzica este un grai în care se oglindesc fără prefăcătorie însușirile tipice ale omului, ale popoarelor“⁴.

Muzica luată drept artă vorbește, prin cel care o crează sau prin de bună dreptate spunea Enescu că „artistul este un frate al oamenilor cărora are să le comunice un secret, ceva pe care natura numai lui i l-a încredințat“⁵.

Iubind cu pasiune muzica Enescu s-a simțit cu adevărat un frate al oamenilor, înțelegînd să facă acea artă, care oum spunea el — să pornească de la inimă și să se adreseze inimii. Rezultă de aici că muzica trebuie înțeleasă și iubită cu pasiune. Enescu s-a atașat de ea din primii ani ai vieții. Primele lucrări muzicale la vîrsta de cinci ani, primele concerte publice la vîrsta de 8 ani, stau mărturie acestui lucru.

Bogăția de materiale din muzeu, care ilustrează primele preocupări muzicale manifestate foarte de timpuriu, chiar de la trei ani, legătura lui Enescu cu arta muzicală, legătură pînă la dăruire totală, îndeamnă pe acei care au anumite afinități cu muzica, să se apropie cu încredere de această disciplină.

2. Idem, p 17.

3. Registrul de vizitatori al muzeului.

4. George Enescu și opera sa Oedip de Lucian Voiculescu, p. 68.

5. Idem, p.

Aprecierile criticilor români și străini asupra interpretării și creației enesciene sporesc și mai mult încrederea acestor tineri de a se îndrepta pe drumul pe care a mers marele Enescu. Una din vizitatoare semnează în registrul muzeului următoarele: „*Arta — drumul spre civilizație. Muzica cea mai gîngășă și emoționantă ramură a artei... Trezînd pe urmele lăsate de marele maestru, trăiește emoția unei vieți palpitate de artist cetățean și mare iubitor de oameni. Cu emoție am urcat scările pe care poate maestrul le-a urcat de zeci de ori, iar din încăperea unde a trăit și lucrat am plecat frumos impresionată*“⁶.

Îată deci că arta lui Enescu servește nu numai ca mijloc de cunoaștere și de educare ci și de îndemn pentru formarea unei profesii.

Mulți tineri cunoscînd viața lui Enescu s-au hotărît să îmbrățișeze cariera artistică, ori să urmeze școli speciale de muzică pentru a deveni profesori. Ași aminti aici doar cîțiva dintre ei: *Florica Topa* activează în cadrul Filarmonicii „G. Enescu“ din Iași; *I. Popovici* conduce o formație muzicală la Piatra Neamț, *Oct. Apetre Gh. Fusa*, *Vasile Nistor* predau astăzi muzica în școli alegîndu-și deci cariera didactică. *Găinaru D.*, *Croitoru Mirel*, *Mihai Boariu*.

Arta muzicianului Enescu fie cea interpretativă, fie cea componistică, contribuie, din plin la educarea patriotică a maselor.

Valoarea nepieritoare a creației enesciene, precum și arta sa interpretativă sînt comori de neprețuit pentru că și una și alta își trag seva din pămîntul patriei. Duloasă și nobilă, săltăreață sau latentă immortalizează în geografia patriei frumusețile și bogăția folclorului muzical. Legătura lui Enescu cu poporul este exprimată în lucrările sale, în care ca într-o oglindă se reflectă năzuințele și aspirațiile acestuia spre progres, spre pace, spre înaltul umanism.

Caracterul militant al artei enesciene se concretizează și din faptul că artistul nostru a militat pentru o artă națională.

Enescu ne-a demonstrat că noi putem fi noi înșine. El ne-a îndrumat la vreme să ne descurcăm de balastul de import adus de admiratorii culturii muzicale burghize din Apus. Compozitorul Enescu ne-a ajutat să mai fim tributarii unei culturi muzicale străine. Premiul de compoziție ce-i poartă numele, creat în 1912, precum și organizarea Societății Compozitorilor Români, înființată în 1920, sînt numai două exemple care arată interesul depus de cetățeanul român, pentru promovarea unei școli naționale de muzică. Se vede din aceasta că Enescu a luptat mult pentru ridicarea prestigiului artei noastre naționale, pentru afirmarea ei peste hotare, acțiune ce se îndeplinește astăzi cu deplin succes.

Cunoscînd rolul important al artei muzicale ca mijloc de educație, Enescu și-a luat rolul de îndrumător pe linia dezvoltării culturii muzicale. „*Doresc să servesc de îndrumător ducînd muzica în cartierele marginase, în provincie, la țară, prin serbări societăți corale și instrumentale*“⁷.

6. Registrul de vizitatori al muzeului „Enescu“, Dorohci.

7. George Enescu de George Balan, Editura muzicală, p. 288.

Concertele date de Enescu mai în toate orașele patriei concretizează preocuparea muzicianului pentru educarea poporului prin mijlocirea acestei arte. De asemeni călătoriile lui pentru poporul nostru, pentru afirmarea lui peste hotare.

Cetățean devotat al patriei, Enescu condamna cu asprime conducerea vechilor regimuri, care nu se ocupa de progresul artei naționale. Preocupat de a-și umple mai întâi buzunarele lor guvernale din trecut, împovăra masele ducându-le la o viață de mizerie și lipsuri. „*Cu durere trebuie să constat că arta este considerabil frînată de formele crizelor economice... Nu se poate vorbi de asanarea manifestărilor frumosului atîta timp cît omenirea nu are ce mânca... Piine, căldură, educație, baie, iată ce trebuie să asigurăm tuturor oamenilor*“⁸.

„*Trebuie oamenii să înțeleagă că nu e de ajuns să-și umple buzunarele cu bani, ci că trebuie să caute și hrană sufletească, satisfacții estetice*“⁹.

Determinat poate de aceste convingeri, Enescu a muncit din răsuferință pentru dezvoltarea culturii spirituale a poporului său. Unele exponate de la Muzeul „G. Enescu“ din Dorohoi îl prezintă pe artist la masa de lucru îmbogățind mereu repertoriul național cu lucrări a căror valoare au depășit de mult hotarele patriei, îl prezintă la pupitru dirijînd diferite formații orchestrale ori concertînd la vioară sau pian. Aceste aspecte atestă tocmai prodigioasa lui activitate.

Intenția lui Enescu era aceea de a ridica mereu gradul de cultură a poporului său la nivelul altor popoare care au avut alte condiții de dezvoltare. Mereu vorbea străinilor despre formațiile noastre orchestrale, despre bogăția folclorului nostru muzical, despre succesul artiștilor noștri. Simțea artistul nostru nevoia de a populariza meritele harnicului și talentatului nostru popor.

În același timp, bizuindu-se pe posibilitățile de realizare a formațiilor noastre corale și instrumentale, angaja spectacole muzicale în țară cu piese străine sau organiza asemenea spectacole în străinătate cu compoziții românești. Cerca cu alte cuvinte muzicianul nostru să ne introducă și pe noi în circuitul mondial al culturii universale.

„*Relații culturale trebuie să existe între toate popoarele iubitoare de pace, libertate, bună înțelegere și frumuseți*“¹⁰.

Astăzi P.C.R. și Statul nostru socialist aplică pe o scară tot mai largă acest deziderat a muzicianului Enescu. Despre aceste relații culturale a vorbit și René Maheu, fost director general al UNESCO într-un interviu: „*UNESCO, prin însăși vocația sa, muzica, urmărește promovarea legăturilor culturale între țări și popoare, favorizarea unei largi circulații a tot ce a creat și creează mai bun și mai valoros omenirea.*“¹¹

Dorința de afirmare a poporului nostru din punct de vedere cultural pe plan universal Enescu a manifestat-o din dragoste fierbinte pentru patrie.

8. Idem, p. 287.

9. George Enescu, Editura muzicală a U.C.R. din R.S.R., București, 1964, p. 16.

10. Idem.

11. Ziarul Scînteia, nr. 9282 din 27 septembrie 1972.

Expresia concentrată a iubirii de patrie este concretizată și în cuvintele rostite de Enescu în amurgul vieții ; atunci când forțele l-au părăsit și nu mai putea lucra.

„Tot ce mi-a mai rămas ca forță, și energie le consacru pentru creațiile mele muzicale, cu care am înțeles să slujesc neamul nostru românesc“.¹²

Prin aceste cuvinte trimise doctorului P. Groza, cu câțiva timp înainte de a muri, Enescu subliniază încă odată datoria lui de a sluji arta și poporul său. În cuvinte emoționante își exprimă și dorința de a se întoarce în țară : *„Mă gândesc tot timpul la țară ; sint cu tot sufletul alături de poporul nostru. După ce mă voi face bine, am o singură dorință : să viu în țară. Până atunci vă rog să transmiteți tuturor sănătate și putere de muncă“*.¹³

Moartea nu i-a îngăduit să-și îndeplinească această dorință. Dar moartea lui Enescu este numai aparentă. Așa cum s-a mai spus, el trăiește prin concertele sale interpretate la cel mai înalt nivel artistic ; trăiește prin lecțiile sale de muzică ținute cu atâta căldură ; trăiește prin creațiile sale atât de valoroase. Ca om Enescu a murit.

Ca artist el trăiește și va trăi mereu, așa după cum consemnează un grup de vizitatori străini în registrul de semnături : *„Gloria lui Enescu nu se va stinge niciodată, fiindcă muzica lui este veșnică ca însăși poporul său“*.¹⁴

Pierderea lui Enescu desigur ne doare. Lipsa lui o simțim, dar simțem mândri în același timp întrucât complexitatea lui artistică universal recunoscută, calitățile lui excepționale l-au așezat în galeria marilor muzicieni mondiali.

Drumul trasat de Enescu în artă este astăzi continuat de artiștii noștri, care tâlmăcesc o artă nouă, realistă. Succesele obținute de ei, atât în țară cât și peste hotare fac să crească prestigiul artei noastre naționale. Prin exemple comparative cu trecutul, se subliniază saltul enorm ce l-am făcut în anii puterii socialiste.

Sintem astăzi din ce în ce mai cunoscuți și considerați unul din poezile cele mai muzicale din lume.

Ca să conchidem, grupurilor de vizitatori în trecere pe la muzeu le vorbim despre activitatea lui Enescu. Le dăm îndrumări să muncească ca marele nostru artist, să iubească muzica și să manifeste un cald patriotism. Cu alte cuvinte Enescu ne învață să prețuim munca, să ne iubim pământul natal și să cultivăm calitățile artistice cu care este înzestrat poporul nostru.

12. George Enescu, de Lucian Voiculescu, p. 126.

13. Idem.

14. Registrul de semnături pentru străini de la Muzeul „G. Enescu“ din orașul Dorohoi.